ՀՆԴԵՏԱՍԱՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ ԹԻՒ 1604 — ԵՐԿՈՒՇԱԲԹԻ — 20 ՕԳՈՍՏՈՍ 1884 (Ն. Տ.) 1 ՍԵՊՏԵՄԲԵՐ

ՀԱՅԲԵՆԻՔ

ՊԱՏՄԱՆԻՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ եւ գաւառաց համար 6 մէճիտ
Վեցամսեայ 3 »
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 2 դրուշ է. աւելի անգամներու համար սակարկութիւն կը լինի:

Տէր և Տնօրէն Մ. Յ. ՄԵԼԻՔԵԱՆ

ՕՐԱԳԻՐ

ԱԶԳՈՑԻՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՑԱՆ

20 *թուրլա*

ՊԱՏՄԱՆԻՔ

Լրագրոյս վերոյիշեալ ճամակ եւ ապրանքին գինէ է ուղղել Մ. Յ. Մելիքեան, Գալաթ Եալի Ճաստէսի թիւ 20 Տ. Ձիվելեկեան Էֆէնտիի տպարանը:

Խմբագիր Բ. ՊՈՂՈՍՃԵԱՆ

Կ. ՊՈԼԻՍ 20 ՕԳՈՍՏՈՍ

ԱԶԳՈՑԻՆ

—o—

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

—

ԸՆԹԵՐՑՈՂԱՑ կը յանձնարարենք քանի մը նոր հրատարակութիւններ:

Գրական կարգին վերաբերող նոր հրատարակութիւնն է «Գարուն և Աշուն» հատորածոյ տաղից Տ. Տիգրան Սեթեանի: Լրագրոյս ընթերցողաց յայտնէ թէ, վահրամ և Մկրտիչ էֆէնտի Նոլխեան՝ մտադրած նամակօք իրենց համակրութիւնն յայտնեցին առ երիտասարդ բանաստեղծն և առ իր բանաստեղծութեանց հատորածոյն: Ջղայուն տաղ մ՚առաջներն են, որք յաճախ հրատարակիչ ու ներդաշնակ բայատարութիւն մը կը գտնեն «Գարուն և Աշունին» մէջ. հեղինակին երկուքլզուածները քալ գիտէ, — տաղ լեզուն և մայրենի լեզուն: Հետաքրքրական, յօժարակամ կը յանձնարարենք Տ. Տ. Սեթեանի տպագրածն այն ազդայնոյ՝ որք գեռ սիրտ կը կրեն, և այն ազդայնոյ՝ որք գեռ չէ գիտեր մայրենի լեզուն — այդ պիսիք բազմութիւն են տակաւին ազգին մէջ:

* * *

Իր ընթերցին ուսման պատրաստութեան՝ ընթերցողք կը ճանչնան Մեհրան Աբրիկեան էֆէնտին. Յաճախ ալդ ընթերցողք գիտեն թէ՝ երիտասարդ պետական Հայ պաշտօնատարին նման տակաւին ուսումնական աշխատութիւններ կը գտնեն նմին իսկ Օսմանցոց մէջ: Երբ անգամ մի Հանրային կրթութեան պաշտօնատար «հեղինակութեանց ու թարգմանութեանց դիւան»ին, ուրիշ ունեցայ դնահատել այդ Հայազգի հռչակաւոր տաճկահրանին կարողութիւնն. և ահա գոհութեամբ կը կրկնեմ հրատարակած Մե-ւէֆի բարձրագոյն թուրք պաշտօնատարաց վկայութիւնն, որ՝ երբեւ ուսուցիչ երկար ատեան խիստ կերպով քննելէ յետոյ Մեհրան Աբրիկեան էֆէնտին՝ գործնայնութեամբ յայտնեցին թէ, արդարև պոծկոտն մ՚էր այն թուրք լեզուի գեղատասակ Հայ ուսուցիչն:

Աբրիկեան էֆէնտին ուսուցանելու գործնական եղանակ մ՚ունի, զոր կը գործադրէ Հայկական կրթարանին ու Պերպերեան վարժարանին մէջ. Օսմանեան քերականութեան ու գրականութեան գասերուն հետ, համառօտիւ կ՚ուսանիցէ նաեւ՝ Օսմանեան լեզուաւ՝ Օսմանեան Օրինաց ուսումն: Նկատելով ժողովրդեան համար ալ այդ ուսման կարեւորութիւնն, Աբրիկեան էֆէնտին ահա կուգայ Հայ ժողովրդեան ընծայել քան ամենայնի դիւրամատոյց ամենագիտանին գրքոյկ մը, «Տանը փաստաբանը», ուրկէ պարապը օրինակ մը գտնուիլ ամեն տան մէջ, ամեն մարդու ձեռք: Մենք Հայերս — բայց ամեն ժողովուրդ ալ այդպէս չէ՞ միթէ — հետամուտ կ՚ըլլանք ուսանելու ընդարձակօրէն երկնային մարմնոց չարժման օրէնքներն, և հետաքրքիր չենք գիտնալ՝ դեմի հաստիքին կերպիս՝ մեր երկրին գործային օրէնքներն. և այս պատճառաւ, մեր այս պակասութեան ապիտութեան պատճառաւ, ո՛րքան կը վշտանունք: «Տանը փաստաբան»ն իր Յառաջաբանին մէջ ազդու կերպիս այս նկատառութիւն կը խօսի:

Գործնական իրաւաբանութեան այս կոմկիկ գաղափարքն՝ որ առանիկ Ժողովրդեան առհմնատած է՝ բնականօրէն «Գարուն և Աշուն»ի հայերէնով չը պիտի դտնէր. Մարդ չը կայ որ չը հասկնայ «Տանը փաստաբան»ին լեզուն, որպէս չը կայ մարդ որ ընտիր ու ներդաշնակ չը գտնէ Գարուն և Աշունի հայերէնին:

* * *

Ահա Տ. Նշան Տիւզճեանեան ալ իրա՛ կ՚ընծայէ «Գործնական համառօտաբանութիւն» գրքին երկրորդ տպագրութիւնն: Առաջին տպագրութեան՝ համեմատաբար սուղ ժամանակի (կարճ միջոցի) մէջ տպաւորմանն կրնայ մեկնաբերուիլ թէ Տ. Տիւզճեանեանի գործն ո՛րքան խղճամիտ եղած է, ո՛րքան դիւրաւորյ է, ո՛րքան համառօտութեամբ կը հասկնայէ իր մակագրի «գործնական» ածականին—առանց սակայն անտեսելու Համարատարութեան տեսական մասն: Երբ ուսանօղն՝ այս բնական գասագրքով Տօսարակալութեան արուեստին ծանօթանալէ յետոյ՝ շուկայ կ՚երթայ, մեր առեւտրական հրապարակին անծանօթ ապրանքի մը, կամ ապրանքի մը ծանօթ ապրանքի մը ծանօթ ապրանքի մը ծանօթ

յայտներ է եղեր նախատրատիա Պ· Ժիւլ Ֆէռրին՝ Հանուապէս հատանական է որ խորհրդարանն իմաց դումարի։

Շանկայիէն ուրբաթ առաւ թղթով եկած հեռագիրը մը կը ծանուցանէ թէ՝ Բէքինի օտարազգի դեսպանք ծանուցեր են Չինական կառավարութեան թէ՝ Ֆրանքօ-Չինական վէճին մէջ պէտք չէ իրենց միջնորդութեան վստահի։ Կ՚երևի թէ Գերմանական միջնորդութիւնն ևս չարն լինկած է։ Վերջին լուր նայելով Ֆրանսական նաւատորմիղ Ֆու-Չէուէն մեկներ է, բայց ու ր գնայած լինելն դեռ յայտնի չէ։

Հաստատական է որ չինական կառավար նաւահանգիստ մը ռմբակոծելու պնացած է։ Թայմզի ուղեկալ լրագիրը մը կը ծանուցանէ թէ Ֆերրանական մարտանաւուց արդիւնաւած էր Թաքիւի նաւահանգիստը մտնել, որ դինուորական դործողութեանց արդի չրջանակէն դուրս կը գտնուի։ Թաքիւ՝ Ֆու-Չէուի հիւսիսային կողմէ կ՚ինայ և Բէյ-Չօ դեսին բերանը կը գտնուի, որ Թիէն-Ձին և Բէքինն կը տանի։ Եթէ հարկ լինի Բէքինի վրայ երթալ, յայնժամ միայն Ֆրանսացիք այս կէտին վրայ պիտի յարձակին։ Զինացիք այս պարագային նախատեսելով, 1860ի պատերազմէն իվեր պաշտպանողական մեծ չինութիւններ կատարած են հոն։ Դուշէ Ֆերրանական կառավարութիւնն այժմէն հարկ տեսած է յարձակել այդ նաւահանգտին վրայ։

ԽՄԴՈՆ ԼՈՒՐԵՐ

—o—

Երէկ վ.կ. Սուլթանին դահակալութեան 8րդ տարեդարձը լինելով, բոլոր Օսմ. նախարարք, ևլչմայք և բարձրաստիճան պաշտօնատարք կայսերական պաշտօնական չինուհատուրութիւն։ Ն. Կ. վ.կ.հսիատուրեան հրամանատ, նախ չքեղ ճաշ մը տրուեցաւ անոնց։ Ապա Մեծ-նպարքոս բարձր Սոլիտ փաշա՝ Շէյխ-ուլ-Իսլամ էֆէնտիի հետ և յետոյ նախկին Մեծ-նպարքոս Խալիլեատին փաշա Մէքքէի Մեծ-Շերիֆին եղբօր՝ Ապտուլլահ փաշայի հետ՝ վ.կ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցան։ Կայսերական պալատը չնորհատուրութեան դնացող միւս բոլոր պաշտօնատարք կայսերական բարեւ ներու արժանացան։ Մի քանի օրէն յետոյ դեսպանատանց Ա. Թագդմանք ներքոյ պալատն երթալով, յաջորդ դեսպանաց չնորհատրեցին վ.կ. Սուլթանին դահակալութեան տարեդարձը։ Կրօն. հաստատութեանց դլուխներն ևս նոյնպէս պալատը դնացին ի չնորհատրութիւն։

—Վ.կ. Սուլթանին դահակալութեան տարեդարձին առթիւ երէկ դիշեր մայրաքաղաքս ամեն կողմն և դաւառաց մէջ կատարուած լուսավառութեան վառատրութիւնն յայտնի տպաւորիչ մ՚էր այն ընդհ. ցնծութեան, որով անխառն բոլոր Օսմ. հատատարիմ հպատակիայ սրտերը լցուած էին ոչ-նուելով մեր Օդոստոսի վ.կ.հսիպետին երջանկարերը դահակալութեան տարեդարձը։ Երէկուան կայսերական պալատն՝ իր գեղեցիկ և ընդարձակութիւնատ պարտիզով, բոլոր կառավարական չէնքերն, նախարարաց, պաշտօնատար և անպաշտօն տատիճանատրոյ տպարանները երկինքնանդ կանթեղներով լուսաղարդեալ էին։ Պատերի երկու տեսից վրայ լուսէղէն տպարաններու չարք մը կը տեսնուէր, որ դիւթական երեսոյթ մը կ՚ընծայէր և օդին դժնդակ ատելութեան հատակ հեռաքրքիր համդիսատացոյ հոգ բաժնելութիւն մը կը յանկուցանէր առ ինքն։ Ի մի բան, լուսավառութիւնն ընդհանուր էր և անցեալ տարիներէն աւելի վառատուր։

—Գա առներէն եկած հեռագրերը կը ծանուցանեն թէ վ.կ. Սուլթանին դահակալութեան տարեդարձն ընդհանուր ցնծութեամբ տօնուեր է և լուսավառութիւնն կատարուեր է։

—Վ.կ. Սուլթանն իր դահակալութեան տնրեդարձին առթիւ նեղուժ չնորհեց 57ի չափ երկտեա բանտարկեալ, որք իրենց պատժոյ երկու երրորդն արդէն կրած կ՚ին։

—Ալսարիոյ կայսրն վսեմաբոյ յայտներ է որ իրեն հիւր լինին պ՚ն Օսմ. սպայք, որք տատրիական բանակին աշխատին մեծ կրթութեանց ներկայ դտնուելու պատեհ դնացած էին։

—Ֆար տիւ Պոսիոր կը ծանուցանէ թէ մայրաքաղաքիս Պանքային մին այս օրերս խարէութեան մը զոհ դնացեր է, 3,000 ոսկւոյ կնդծ (փոխանակադրեր դրնելով։

—Նոյն լրագիրը կ՚ըսէ թէ կայսերական հրամանաւ՝ Օսմ. կայսերական Պանքան ի մտոյ 30,000 ոսկւոյ մանր դրամ կարել տալով՝ չրջաբերութեան պիտի հանէ։

—Ընդհանր դիշեր ծխախոտի բերժիի տեսուչները Գանթարճըլարի թաղն Ալի-փաշա խանը կոխելով 40 վարանոց դրաշմ, ծխախոտի պէնդըռներ, պարկ մը կեղծ մէճիտիէ և Շերքէթի-խայրիէի տումակներ չինելու համար կազմակարներ գտան, Պանդոկապետն և քանի մ՚ուրիշ համախոհներ ձերբակալեցան։

—Ամամսուայ լրագիրը կ՚ըսէ թէ Ֆերիդ Մուսա Քեազիմ փաշա նահանգի մը կամ մասնաւանդ Եմինի նահանգին կուսակալ և պինուորական հրամանատար պիտի անուանի ի մտոյ։

—Ընդհանր իրիկուն երկու դինուորական ուսանող Լանկա դինեանն մը մէջ իրարու հետ կռուի բռնուելով, մին զմիւսը դաշոյնով վիրաւորեց ծանրապէս։ Ոստիկանութիւնը ձերբակալեց չարադործը։

—Ֆրանսական դեսպան ալ նոյն մարդիկն Ռուսիոյ մէջ ընելիք ուղեւորութիւնն յետաձգեց և կ՚ըսուի թէ աշնան Ֆրանսա պիտի երթայ։

—Զմիւռնիոյ նահանգին հանրային չինութեանց նախորդ տնօրէնն Սաֆվէթ պէյ մայրաքաղաքիս Զմիւռնիա կոչուեցաւ ինչ ինչ բացատրութիւններ տալու համար հանրօգուտ չինութեանց յատկացեալ կարեւոր դումարներուն մէջ պատահած դորութեանց վրայ։

—Դատական դործոց նախարարութիւնը չրջաբերական մը պրկով դատական քննչաց՝ ազդարարեց որ խստիւ հսկեն այն եղեռնակին վրայ, որով նախաբննիչ դատաւորք կը կատարեն իրենց պարտականութիւնները, առանց առնչուելու համար դանդատանաց, որք այս օրերս չատացած են։ Իրենց պաշտօնին կիրառման մէջ ղեկծումներ դործող նախաբննիչ դատաւորք անմիջապէս դատաստանի պիտի ենթարկին, խստիւ պատժուելու համար յօրինակ ալլոց, եթէ իրօք յանցաւոր ճանչուին։

— Տէտ-Ագահն չրջակայներն հեղձնական տատաստան մը վտնգարկի բռնուեր և ցամաք եղնապով խորտակուեր է։

—Գալլատական լրագիրք կը ծանուցանեն թէ, Գալլարիոյ կլիմայնպատեհութեան որոշեր է սեպատկն սկսեալ փոխել տալ Գալլարիոյ մէջ պատուած օտար թղթատուներք։

—Ռուսական դեսպան Պ. ալ Նելիւտով վաղը վ.կ. Սուլթանին պիտի մատուցանէ Ռուսիոյ կայսեր մէկ թղթագիրը նամակն, յորում ծանուցած է Ռուսիոյ Ալէքսանդր Գ. կայսեր եղբօր ամուսնութիւնն։

—Յամանէն կը դրուի թէ հոգատրծոյ Ջանիոյ հակառակ, ծխախոտի հոնձքն այս տարի պոհայսկիչ չէ եղած երաչտութեան պատճառաւ։

—Բնդ-բատարիչն կը դրուի թէ Ռուսիոյ կայսեր հրամանաւ՝ թղթերկն կամքին մարմինը՝ պետական ծախքի՝ Սեվաստափոլ պիտի փոխադրուի, ուր տրձան մը պիտի կանդնուի ի յիշատակ Սեվաստափոլի հոչակաւոր պաշտպանին, երկնաւ պատերազմին ժամանակ։

—Ուրբաթ օրը Սկլամբըլի պատրոտիանէն յետոյ Պալատաի Նազլը-լը-էչրադ Լա-Սէյիա Սկլամն էֆէնտի վ.կ. Սուլթանին ներկայանալու պատիւ ունեցաւ։ Ն. Կ. վ.կ.հսիատուրեան յայտ սերտիր ընդունելութիւնն մ՚բաւ անոր։

—Էակի-Շէհիրէն կը դրուի թէ Լա-Սէյիա Սկլամն էֆէնտիի կողմէ կայսերական ախոռոյ նախրեակ 63 երիվարներն արդէն Լա՚լի-Շէհիր հասած են, ուակնկ Պուտապէի ճանբալ մայրաքաղաքս պիտի պրկուին։

—Ուրբաթ օրը Սկլամբըլի պատրոտիանէն ժամանակ, պինուորական ուսանող մը վ.կ. Սուլթանին ատերատրկը մը տալ ուզելով՝ սահեցաւ բնկաւ կայսերական կարքին անիւներէն միոյն ներքեւ. Ն. Կ. վ.կ.հսիատուրեան անմիջապէս կնդունել տուաւ երիվարներն և երիտասարդ ուսանողն անմիջապէս կրցաւ վերականդնել մարմնոյ քանի մը մասերը թէթեւապէս ճմռելուկ ևս։ վ.կ. Սուլթանին հրամայեաւ երիտասարդն երկրորդ կարքով պալատական բժշկաց ձեռամբ խնամուելուն։

Ա Զ Գ

Նկատելով որ հասարակութեան մէջ կարդ մ՚անձինք 40 բարձր լրագիր կարդալու յաւն սովորութիւնը տակաւին թոդած չեն ի մեծ ջնաս մեր, և այնպիսեաց դիւրութիւն մը բլլալու համար որոշեցինք այսօրուընէ եռամսեայ և երկամսեայ բաժանորդագրութիւն հաստատել, եռամսեին դինն է 30, և երկամսեային՝ 20 դահեկան։

ԱՂԳԱՑԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

—

Նիկոմիդիոյ թեմերէն Մանճըլըխի 16 և Եողղատիճ դիւղերու, եկեղեցականք և թաղ. խորհրդ-ք և երեւելիք՝ 100—120 հոգի, հանդիսաւոր մը պատրիարքարան դիմելով իրենց անհաւիւ և անընդհատ վիճակը նկարագրեր և խնդրեր են որոյն 20 դիւղերն առաջնորդութիւն մը կազմել, առաջնորդատեղին Կէմէրլիկ հաստատուի և Մանճըլըխի նախորդ առաջնորդ Զաքարիա Եպիսկոպոսը իրենց առաջնորդ կարդուի։

Սոյն հանդիսաւորութիւնը խառն ժողովոյ յառաջիկայ նստին պիտի ներկայացուի։

—

Նոյնպէս խառն ժողովոյ յառաջիկայ նստին մէջ խորհրդակցութեան նիւթ պիտի լինի երեսաղէ-

մի պատուոյ բարձման խնդիրը Աղգ· ժողովներդ ատ քննիչ Յանդ. Նախատրը հրաւիրած է խառն ժողովոյ հետ խորհ·ակցելու այդ խնդրոյն վրայ։

Կը լսեմք թէ վ.սեմ· Նաւրիան էֆէնտի Յանճնախրէն անդամակցութեան հրաժարական տուեր է։

Աղգ· վարչութիւնը Յանձնաժողովի հետ խորհրդակցութեան երեսաղէմի պատրաստ յարձանի զանակիցներէն ընդունելէ վերջ պիտի չանայ ձեռք բերել դինուրական պետ բաշխման յանձնին և ըստ այնմ պործել։

—

Ա.ժէն· Ս. Պատրիարք Հայրը պատճառական անձի մը յայտարարեր է թէ ինքը փաղ· ժողովոյ առաջարկութիւն չէ ըրած երբէք խորհրդական մը կարգելու մասին, այլ եթէ առաջարկութիւն մը ունի այդ առ է թէ ազգը իր հրաժարականը պէտք է ընդունի և տեղ պահ մը կարդէ, վասն դի իւր հանդութիւնը չը ներելը որ պատրիարքական դործերուն դէմ է։

—

Եկեղեցական առանձնաշնորհմանց և Ազգ· միաս առական խնդրոյն մասին որք են Սուղ կաթողիկոսական Պէրաթի, առաջնորդաց վերադարձի ևայլն խնդիրք, բանակցութիւնք կը շարունակուին պատահական դործոց վ.սեմ. նախարարին և Ազգ Պատիարքարանի միջեւ։

—

Յաւելով կը ծանուցանեմք թ Ա.ժէն· Սրբազան Պատրիարք Հ հիւանդութիւնն այս օրերս դարնալ ծանր հանդամանք մ՚ստացեր և Ն. Սրբազնութիւնը քանի մը դ չերնելէ ի վեր հանդիստ չկրնար նջել։

—

Ստոյդ աղբիւրէ կ՚իմանամք թ Ա.ժէն· Երիմեան Հայրիկ քանի չաբաթէն մայրաքաղաքս պիտ դայ։

—

Պարտիղակէն կը դրուի մեզ թ տեղոյն վարժարանի պարդեւա բաշխութիւնը խիստ փառաւոր կեր պով կատարուեր է անցեալ կիրակ օր ընդ նախագահութեամբ Դուր եան Աբժ. Եղիշէ վարդապետի։ Հ դարարձութիւնը երկսեռ վարժ րանի վիճակին վրայ ընդարձակ տ ղեկագիր մը կարդացեր է։ Դպրա կերաք ընդհայաստարտի վիկայակ տատացեր են։

Մինչ մեկ կողմէն Պարտիղակ վարժարանք ղպրոցի յառաջդիմ թիւն կընծեն, միւս կողմէն ցաւալ է տեսնել որ Նիկոմիդիոյ վարժ րանք տխուր կացութեան մը մ կը պտնուին։ Նորընտիր Թաղ. խոր հուրդն՝ որոյ մէջ բանիբուն և ու եալ տնձինք պակաս չեն, չդի ցուիր ինչ պատճառաւ խնդիրը հրաժարեր է։

Նիկոմիդիոյ աղգային այս վճ ճակը տեղոյն Գեր. Առաջնորդի խորին ուշադրութեանը կը յանձնեմք։

—

Խիզանի Ուսումնասիրաց ընկերութեան ընդհ. ժողովն երէկ դումարեցաւ ի Գալաթիա ընդ նախագահութեամբ Գեր. Մատթէոս ե պիսկոպոսի Իզմիրլեան, և հաչուեքննիչ Յանձնախմբի տեղեկագրոյն քննութեամբ պրաղեցաւ։

—

Ղալաթիոյ կիրակնօրեայ վարժարանն յառաջիկայ կիրակի օ պիտի բացուի։

—

Զմիւռնիոյ Աբշալոյս Զրարատեան անդրանիկ լրագիրն օգոստո

ստեղծել տուն ու ընտանիք եվ ապրել ինչպես մյուս մարդիկ, ինչպես ուզում է ինքը, ոչ թե ինչպես ուզում են ուրիշները։

— Ես ոչ մի բանից չեմ դողում, ասաց Ռուբենը, ես ուզում եմ ապրել ինչպես ես ուզում եմ, ես ուզում եմ ունենալ տուն, ընտանիք, երեխաներ, ես ուզում եմ ապրել ինչպես մյուս մարդիկ։

— Ես էլ եմ ուզում, ասաց Ռուբենի կինը։

— Ի՞նչ ես ուզում, հարցրեց Ռուբենը։

— Ես ուզում եմ ապրել քեզ հետ, ես ուզում եմ ունենալ քո երեխաները, ես ուզում եմ ունենալ տուն, ընտանիք, ես ուզում եմ ապրել ինչպես մյուս մարդիկ։

— Ես էլ ուզում եմ ապրել ինչպես մյուս մարդիկ, ասաց Ռուբենը։

— Ես էլ ուզում եմ ապրել ինչպես մյուս մարդիկ, ասաց Ռուբենի կինը

ոչ ոք կարող էր ասել, թե ինչ է նշանակում «ազատություն», «ստրկություն», «ազատ մարդ», «ստրուկ», «տեր», «ծառա», «հարստություն», «աղքատություն», «ճշմարտություն», «սուտ», «արդարություն», «անարդարություն», «ազնվություն», «խաբեություն», «հավատարմություն», «դավաճանություն», «ողորմություն», «անողորմություն», «ողջախոհություն», «անմտություն», «ամոթ», «պատիվ», «անպատվություն», «ամոթանք», «ամոթալի», «պատվավոր», «անպատվավոր», «ամոթալի», «պատվավոր», «անպատվավոր», «ամոթալի», «պատվավոր», «անպատվավոր